

สมุดภาพส่งเสริมการเรียนรู้

วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวขวาง)

WAT SAEN MUANG MA LUANG (HUA KHUANG)

盛孟玛龙寺 (头广)

โดย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวขวาง) ตั้งอยู่ที่ 175 ถนนพระปกเกล้า
ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
175 Prapokkiao Road, Tambon Si Phum,
Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai

 18.79410675039424, 98.986687483754055

แผนผังวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวขวาง)

盛孟玛龙寺 (头广) 平面图

SITE PLAN OF WAT SAEN MUEANG MA LUANG (HUA KHUANG)

ประวัติวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง)

WAT SAEN MUEANG MA LUANG (HUA KHUANG) HISTORY

盛孟玛龙寺 (头广)

วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) ตั้งอยู่เลขที่ 175 ถนนพระปกเกล้า ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พบหลักฐานชื่อวัดเป็นภาษาบาลีว่า “ลักขปุราคมาราม”

ลักข หมายถึง “แสน”

ปุรา หมายถึง “เมือง”

คม หมายถึง “มา”

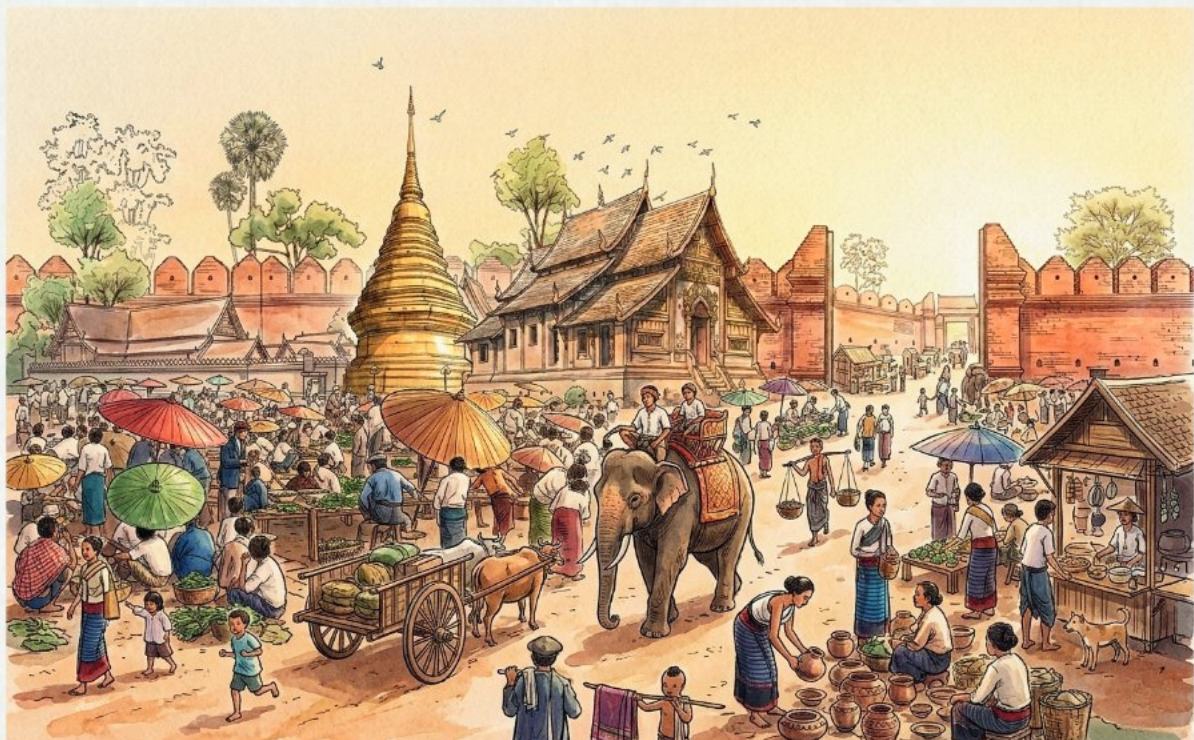
อาราม หมายถึง “วัด”

รวมความแล้วมีความหมายว่า “วัดแสนเมืองมา” สันนิษฐานว่าวัดแห่งนี้มีความเกี่ยวข้องกับพระญาแสนเมืองมา กษัตริย์ลำดับที่ 7 แห่งราชวงศ์มังราย (พ.ศ. 1928-1944) โดยพระองค์เป็นผู้สร้างหรือพระญาสามฝั่งแกน พระโอรส เป็นผู้สร้างเพื่ออุทิศถวาย

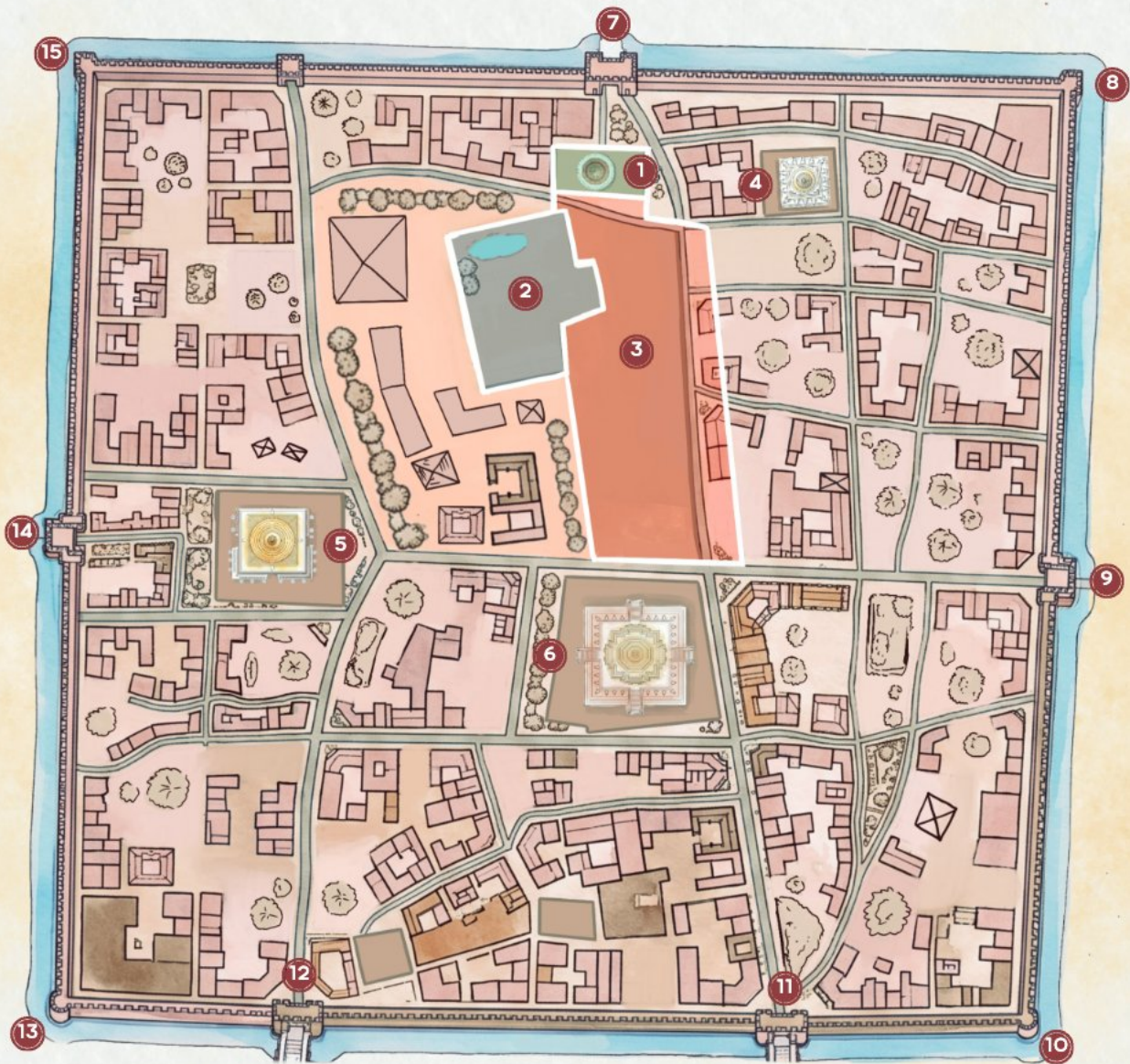
ภาพจำลองช่วงหลวง และวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวช่วง)

เนื่องจากวัดตั้งอยู่ใกล้ประตูช้างเผือก หรือประตูหัวเวียง และตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของ “ช่วงหลวง” คือ สนามขนาดใหญ่
กลางเมืองเชียงใหม่ ซึ่งใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมสำคัญ เช่น พิธีราชาภิเษก การประชุมทัพ และพื้นที่แลกเปลี่ยน
สินค้า (ตลาด) ชาวเมืองจึงเรียกวัดแห่งนี้ตามตำแหน่งที่ตั้งว่า “วัดหัวช่วง”

แผนผังเมืองเชียงใหม่ วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวช่วง) และช่วงหลวง

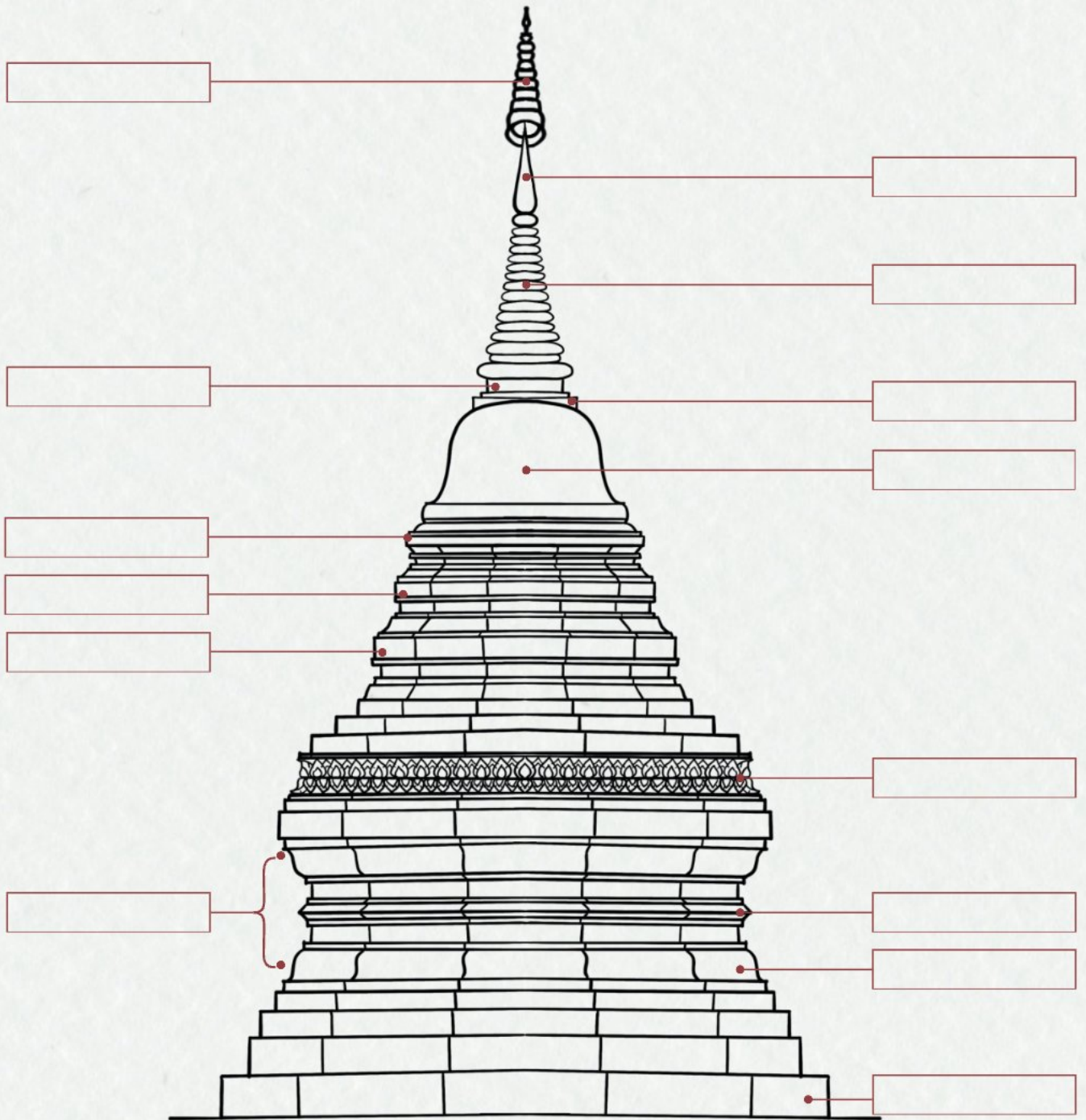

- ① วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวช่วง)
- ② เวียงแก้ว
- ③ ช่วงหลวง
- ④ วัดเชียงใหม่
- ⑤ วัดพระสิงห์
- ⑥ วัดเจดีย์หลวง
- ⑦ ประตูช้างเผือก

- ⑧ แจ่งศรีภูมิ
- ⑨ ประตูท่าแพ
- ⑩ แจ่งกะต้ำ
- ⑪ ประตูเชียงใหม่
- ⑫ ประตูสวนปรุง
- ⑬ แจ่งกู่เรือง
- ⑭ ประตูสวนดอก
- ⑮ แจ่งหัวลิน

พระธาตุเจดีย์แสนเมืองมาหลวง

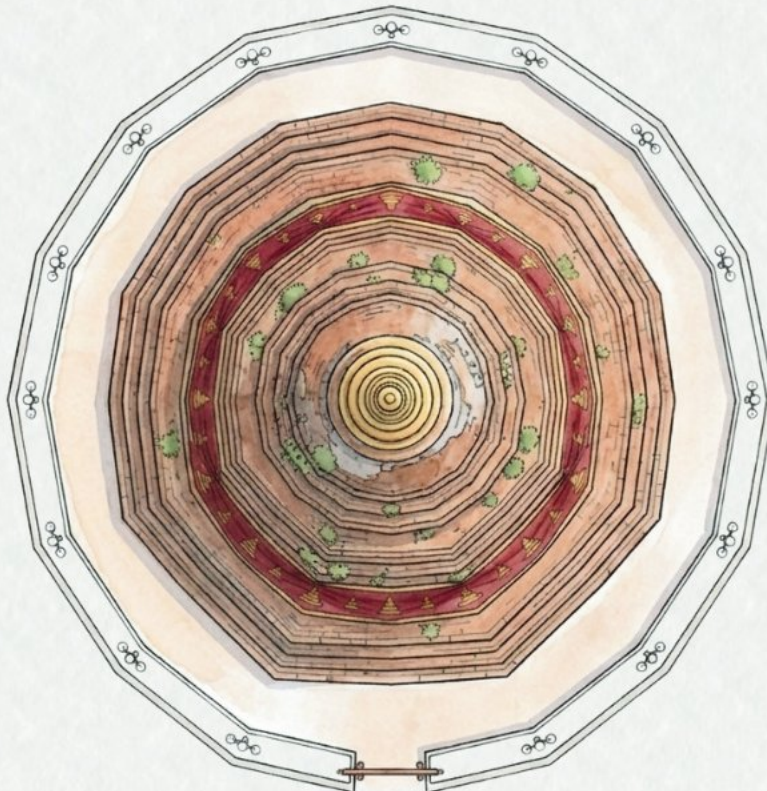
ภาพลายเส้นประกอบดัดแปลงจาก สุรพล คำริห์กุล. (2549). ช่วงเมืองและวัดหัวช่วง: องค์กรบอบสำคัญของเมืองในดินแดนล้านนา.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธาตุเจดีย์แสนเมืองมาหลวง

พระธาตุเจดีย์แสนเมืองมาหลวง หรือ “เจดีย์ลักษณะบุราคมาราม” เป็นเจดีย์ก่ออิฐขนาดใหญ่ ตั้งบนฐานสิบสองเหลี่ยม ตามประวัติกล่าวว่า พระเมืองแก้ว กษัตริย์ลำดับที่ 11 แห่งราชวงศ์มังราย (พ.ศ. 2026-2068) โปรดให้สร้างขึ้น โดยขุดรากก่อพระเจดีย์ เมื่อ พ.ศ. 2063 ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2064 ได้สร้างพระเจดีย์ และบรรจุพระบรมธาตุ ซินกาลมาลีปกรณและพงศาวดารโยนก กล่าวว่า

**“พระเมืองแก้วโปรดให้ สร้างพระเจดีย์ ณ วัดที่พระญาแสนเมืองมาทรงสร้าง
เมื่อวันศุกร์ เดือน 4 ขึ้น 10 ค่ำ จุลศักราช 883”**

พระธาตุเจดีย์วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) เป็นโบราณสถานสำคัญคู่เมืองเชียงใหม่ มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ควรค่าแก่การสักการะ และการศึกษาเรียนรู้

“พระเจ้าแสนเมืองมาหลวง”

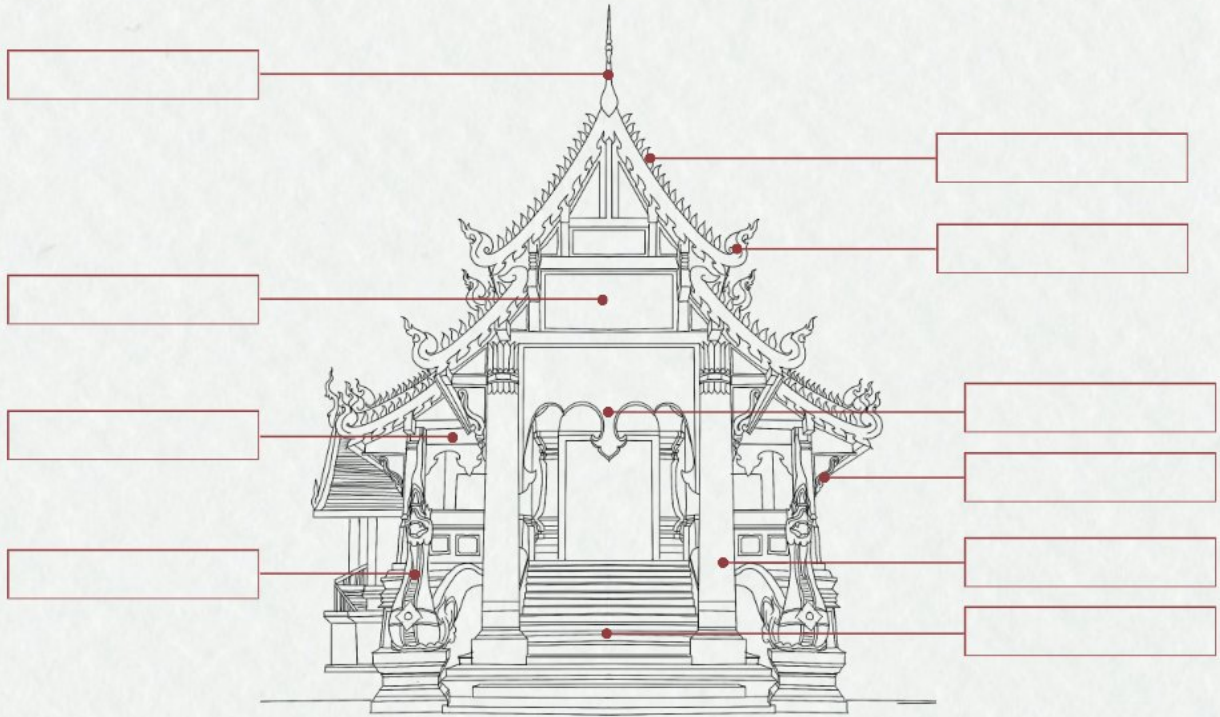

พระพุทธรูปหล่อด้วยโลหะสำริด หน้าตักกว้าง 75 นิ้ว ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่แน่ชัด พุทธลักษณะคล้ายพระเจ้าเก้าตื้อ วัดสวนดอก นักวิชาการสันนิษฐานว่าสร้างในยุคทองของล้านนาในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 20

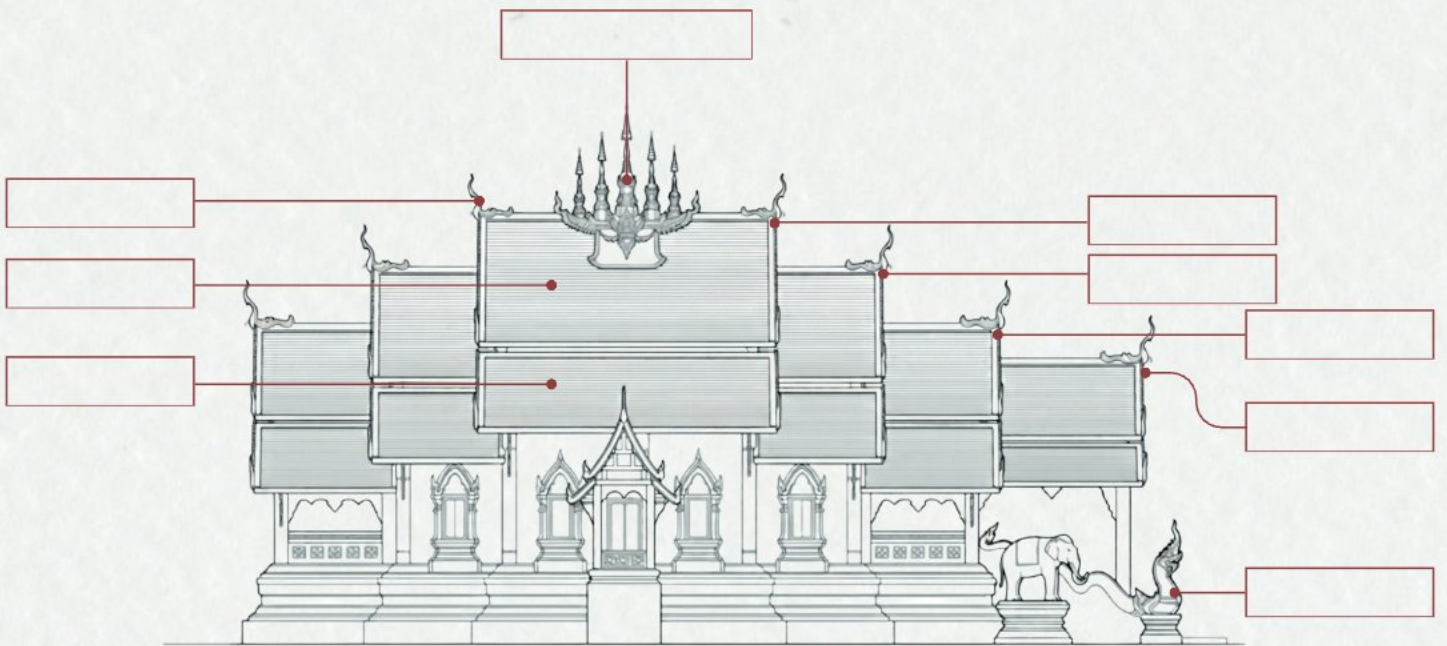
ปัจจุบันพระเจ้าแสนเมืองมาหลวง ประดิษฐานเป็นพระประธานในอุโบสถ วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง)

รู้จักส่วนต่างๆ ของวิหารหลวง วัดแสนเมืองมาหลวง(ห้วยซ่อง)

วิหาร ด้านหน้า

วิหาร ด้านข้าง

เมื่อครั้งเมืองเชียงใหม่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า วัดแห่งนี้ได้รับผลกระทบจากสงครามทำให้เกิดความเสียหาย ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2177 พระเจ้าสุทโธทรมหาราช กษัตริย์แห่งกรุงหงสาวดี ทรงมีพระราชศรัทธา ได้กัลปนาเงินหมื่นคำพัน และโปรดให้ช่างบูรณะวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง)

ในสมัยเจ้าเจ็ดตน พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ เจ้าผู้ครองเมืองเชียงใหม่องค์ที่ 6 ได้นิมนต์พระสวาธุเจ้าสิทธิมาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส พร้อมถวายช่างและหีบพระธรรม เมื่อ พ.ศ. 2403

ในสมัยพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 7 ปรากฏหลักฐานว่า วัดหัวข่วงขึ้นกับ “หมวดอุโบสถ” วัดเชียงมั่น (ต่อมาเขียนเชียงมั่น) และเจ้าวาสวัดหัวข่วง ดำรงตำแหน่งพระอุปัชฌาย์หมวดดำรง ตำแหน่งพระครูบาเมือง มีหมวดอุโบสถในการปกครอง 22 หมวด จำนวน 365 วัด

“วัดหัวข่วง อยู่แขวงด้าวประตูช้างเผือก เจ้าอธิการชื่อทู่เจ้าปัญญา เป็นเจ้าอุปัชฌาย์ หัวหมวดเป็นอธิการใหญ่กว่าสงฆ์ทั้งหลาย นิภายเชียงใหม่”

คัมภีร์ใบลานวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวช่วง)

คัมภีร์ใบลานที่เก่าที่สุด
“โหราฎีกาธรรมจักร สร้างเมื่อ พ.ศ.2270”

วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวช่วง) มีคัมภีร์ใบลานซึ่งใช้บันทึกพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจำนวนมาก ปัจจุบันคงเหลืออยู่ประมาณ 1,000 ผูก
คัมภีร์ใบลานฉบับเก่าแก่ที่สุด คือ “ฎีกาธรรมจักร” สร้างเมื่อ จ.ศ. 1089 (พ.ศ. 2270)
คัมภีร์ใบลานฉบับที่มีอายุน้อยที่สุด คือ ปัญหาตอยหนิบ ธรรมสังเวช อัตตนาวา และพุทธศาสนา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2519

วัดแสนเมืองมาหลวงหัวข่วง

ได้รับการบูรณะครั้งใหญ่เมื่อ พ.ศ. 2536 โดยครูบาปัญญาวิริยะ

หรือพระครูสุวตถิปัญญาโสภิต เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาและร่วมเฉลิมฉลองในวาระที่เมืองเชียงใหม่มีอายุ 700 ปี และต่อมาได้รับการยกย่องเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง เมื่อ พ.ศ. 2540

“หอเสี้ยววัด”

ชาวล้านนาเชื่อว่าทุกวัดจะมี “เจ้าวัด” หรือ “เสี้ยววัด” คือเทวดาที่ดูแลรักษาวัดวาอาราม ดังนั้น วัดของชาวล้านนา จึงมี “หอ” หรือ ศาล เพื่อเป็นที่สิงสถิตของเสี้ยววัด เรียกว่า “หอเสี้ยววัด” วัดแสนเมืองมาหลวง มีหอเสี้ยววัด ได้แก่ หอพ่อปู่ขาว และหอพระญาแสนเมืองมา

ความประทับใจในวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข้อ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง

- ติเรก อินจันทร์ และคณะ. (2568). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการทำทะเบียน ภาพถ่าย และจัดทำฐานข้อมูลดิจิทัลเอกสารโบราณ วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- พระยาประชาภิจักรจักร (แช่ม บุนนาค). (2516). พงศาวดารโยนก. คลังวิทยา.
- สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2550). พจนานุกรมภาษาล้านนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สมหมาย เปรมจิตต์. (2518). รายชื่อวัดและนิกายสงฆ์โบราณในเชียงใหม่. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- สุรพล ดำริห์กุล. (2549). ช่วงเมืองและวัดหัวข่วง องค์ประกอบสำคัญของเมืองในดินแดนล้านนา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และ เดวิด เค. วัยอาจ. (2543).ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่. ตรีสวี (ซิลค์เวอร์มบุคส์).